

VALENȚELE EVALUĂRII ALTERNATIVE ȘI COMPLEMENTARE LA ȘCOLARII MICI

THE VALENCES OF ALTERNATIVE AND COMPLEMENTARY ASSESSMENT AT SMALL PUPILS

*Carmen - Paula ANDREI, doctorand,
Școala Doctorală „Științe ale Educației”, UPS „Ion Creangă”
ORCID: 0000-0002-6591-6146
paulaandrei2006@yahoo.com*

CZU: 373.3.026 DOI: 10.46727/c.03-04-11-2023.p295-297

Abstract

This article refers to the theoretic aspects related to the alternative and complementary assessment in the elementary education. There are presented the formative valences of the complementary methods, their advantages and also their disadvantages. They suppose an interactive approach which stimulates the creativity and the originality of the students, it contributes to the activation and the involvement of the children, it reduces stress. Using these ones, there are assessed the knowledge, the skills, the attitudes, the interests, which potentiate the progress of the children, but they can also have some limits, the results not being achieved immediately, they need a big amount of work and time, the activities being performed also at home.

Key-words: assessment, didactic methods, alternative assessment.

Evaluarea școlară reprezintă o funcție importantă a procesului instructiv-educativ. Metodele de evaluare presupun calea de acțiune profesor-elev care conduce la punerea în aplicare a oricărui demers evaluativ. Lucrările de specialitate clasifică metodele de evaluare în *metode tradiționale* (evaluarea orală, scrisă, prin probe practice, testul docimologic) și *alternative și complementare* (observarea sistematică a comportamentului elevului, portofoliul, investigația, proiectul, autoevaluarea etc).

Reforma educațională actuală românească presupune și utilizarea unor metode și tehnici de evaluare eficiente a școlarii mici, anume *metodele alternative și complementare*. Pentru optimizarea procesului instructiv-educativ, se recomandă îmbinarea armonioasă a metodelor tradiționale de evaluare cu cele alternative care îmbogățesc practica evaluativă, evitând plictisul, interesul scăzut. Spre exemplu, metoda proiectului, a portofoliului, a hărților conceptuale, a investigației susțin învățarea prin descoperire.

A Stoica (2003) folosește conceptul *evaluare autentică* pentru a îngloba verificarea rezultatelor școlare prin sarcini complexe rezolvate în școală, dar și acasă. Perioada de timp variază de la câteva ore la câteva luni (portofoliu).

Valențele formative ale metodelor complementare de evaluare sunt:

- activează elevii ce devin mai conștienți și responsabili;
- demers interactiv adaptat sarcinilor de lucru individuale;
- stimulează creativitatea și originalitatea;
- asigură clarificare conceptuală și integrare facilă a cunoștințelor ce vor deveni operaționale;
- minimizează învățarea pentru notă;
- factorul stres este redus.

Avantajele [1] pe care le metodele alternative de evaluare prezintă sunt:

- ✓ prezintă interes pentru cadrele didactice care dau dovadă de creativitate și disponibilitate pentru experiențe noi;
- ✓ presupun evaluare complexă și nuanțată a învățării;
- ✓ oferă posibilitatea de a evalua cunoștințe, dar, mai ales, capacități, atitudini, interese;

- ✓ permit emiterea unor judecăți de valoare, păreri, adaptări atitudinale;
- ✓ implicare și motivare din partea elevului;
- ✓ tehnici de lucru individuale și în grup;
- ✓ îndeplinirea unei etape de lucru, prin care să demonstreze un ansamblu de cunoștințe și informații;
- ✓ intervenția factorilor emoționali este atenuată de factorul timp;
- ✓ promovează interrelațiile în grup ;
- ✓ competențe de comunicare.

Dezavantajele metodelor alternative de evaluare sunt:

- sunt utilizate relativ rar, deoarece reprezintă un concept relativ nou și nu intră în obișnuința profesorilor;
- rezultatele pe care le obținem în urma evaluării alternative nu se obțin imediat, deoarece procesul evaluativ se face pe o perioadă mai îndelungată;
- portofoliul presupune o muncă susținută în clasă, dar, mai ales, în afara clasei.

Principalele metode și instrumente alternative de evaluare sunt: *observarea sistematică a comportamentului* care este importantă când este utilizată sistematic, cu obiective bine stabilite și prin utilizarea unor instrumente de evaluare comode; *evaluarea asistată de calculator* crește gradul de obiectivitate a evaluării, posibilitatea de a prelucra rezultatele [3, p.123-124], *investigația*, *portofoliul*, *proiectul*, *studiul de caz*, *interviul*, *referatul*, *hărțile conceptuale*, *autoevaluarea*.

O metodă des utilizată este **portofoliul** care constituie o *carte de vizită* a elevului. Scopul final al completării portofoliului constă în demonstrarea progresului în învățare. Portofoliul vine să deplaseze accentul de pe ceea ce elevul nu știe și nu poate face pe ceea ce știe și poate face la tema respectivă. O altă metodă des utilizată în învățământul primar este **metoda proiectului**. Acesta reprezintă o activitate evaluativă mai amplă care începe în clasă și se continuă acasă, urmând a fi prezentat în fața colegilor, ulterior. Este **proces** deoarece școlarii mici caută, informații, investighează, învață să lucreze în echipă, fac experimente, și **produs** deoarece este reliefat efortul susținut al fiecărui copil, individual, sau în echipă, evaluarea raportându-se la efortul depus de fiecare în parte sau în colectiv. Punctul de plecare într-un proiect îl reprezintă tema ce se dorește a fi studiată, urmând planificarea activității, cercetarea ce se dorește a fi realizată, confecționarea materialelor, afișarea rezultatelor cercetării și evaluarea activității în general, a modalității de realizare și, nu în ultimul rând, produsul final. La clasele mici, proiectul tematic este foarte utilizat deoarece *elevul își concentrează atenția și își personalizează cunoștințele dobândite prin: creații, „literare”, postere, afișe, desene, albume, jocuri, produse școlare* [2, p.194]. Mai mult decât atât, prin utilizarea acestei metode la clasă, se va asigura principiul interdisciplinarității și transdisciplinarității [2]. Avantajele pe care le oferă această metodă complementară de evaluare sunt multe: implică o cooperare familie-școală; motivează elevul să caute soluții, informații; sub aspect atitudinal, vor conștientiza că doar cu toții vor reuși să exprime produsul final; Ca limite ale aplicării acestei metode, calificativul acordat echipei nu va reflecta implicarea tuturor copiilor și le-ar putea afecta interesul pe viitor. Ar trebui un feedback pentru fiecare din echipa în parte. În rest, este o activitate de implicare și responsabilizare a copiilor, de punere în practică a cunoștințelor, de exersare a priceperilor și deprinderilor.

Investigația reprezintă o metodă cu puternice valențe de învățare, dar este și un mod de evaluare eficient. Prin intermediul acesteia, elevii aplică în mod creator capacitățile, informațiile și creează noi situații de instrucție și educație. Caracteristicile de bază ale investigației, ca metodă de evaluare:

- descoperă situații noi de învățare;
- elevul aplică cunoștințele într-un mod creator;
- este bine delimitată temporar;
- elevul poate pune în practică un ansamblu de cunoștințe și capacități pentru a rezolva sarcina;
- urmărește dezvoltarea unor tehnici, dar și atitudini: de toleranță, solidaritate, cooperare, colaborare;
- încurajează comunicarea;
- caracter formative nuanțat;
- are un profund caracter integrator, atât pentru procesele de învățare anterioare, cât și pentru metodologia informării și a cercetării științifice, fiind în acest fel o modalitate de evaluare foarte sugestivă, precisă, intuitivă și predictivă;
- are un caracter sumativ, angrenând cunoștințe, priceperi, abilități și atitudini diverse, constituite pe parcursul unei perioade mai îndelungate de învățare;
- se pot exercita în mod organizat activități de cercetare utile în formarea ulterioară și în educația permanentă [4].

Potolea D., Neacșu I., Manolescu M. (2011) consideră: „**autoevaluarea** că presupune co-responsabilizarea elevului. În activitatea la clasă, profesorul poate apela la o serie de modalități de autoevaluare a elevilor :

- autocorectarea sau corectarea reciprocă (elevii își identifică minusurile în îndeplinirea sarcinilor; aflarea lacunelor proprii sau ale colegilor, chiar dacă nu sunt sancționate prin calificativ, conduc către conștientizarea competențelor în mod independent);
- autonotarea controlată prin care școlarul trebuie să își acorde calificativ, discutat, ulterior, cu învățătorul sau ceilalți din clasă);
- aprecierea obiectivă a personalității, concepută de psihologul Gheorghe Zapan, constă în antrenarea tuturor din clasă, în vederea scoaterii în relief a rezultatelor lor prin adăugarea de informații și aprecieri [4, p.62]”.

Concluzii. Folosirea metodelor complementare și alternative de evaluare asigură o atmosferă de lucru plăcută, relaxantă, școlarii sunt evaluați prin sarcini contextualizate, creează proiecte, fac experimente, construiesc portofolii ce constituie sarcini de lucru, dar și probe evaluative. Ceea ce este deosebit de important este ca elevii să - și însușească criteriile, dar și procesul de evaluare, pentru a avea progres. Nu evaluăm copiii unui raportat la alții, nu-i ierarhizăm, ci, mai degrabă, trebuie să constatăm evoluția, achizițiile lor.

Bibliografie

1. CÂRJA, M. *Proiectul, metodă alternativă de evaluare*, Revista EDICT, ian. 2018, disponibil la Metode alternative de evaluare – EDICT;
2. GOLUBIȚCHI, S. *Evaluarea capacității elevilor din clasele primare prin metoda proiectului*. În. *Învățământul primar*. Vol. 4., 2022, pp.192-196, Chișinău. ISBN 978-9975-76-382-0. Disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Conf_UST_Vol.4.pdf;
3. PÂSLARU, V., CABAC, V. *Evaluarea în învățământ*. Orientări conceptuale. Chișinău: IȘE, 2002. 151 p. ISBN 9975-9685-1-1;
4. POTOLEA, D., NEACȘU, I., MANOLESCU, M. *Metodologia evaluării realizărilor școlare ale elevilor. Ghid metodologic general*. București: Ed. ERC PRESS, 2011.136 p. ISBN 978-606-602-134-0;
5. STOICA, A. *Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practica*. București: Ed. Humanitas Educațional, 2003. 137 p. ISBN: 973-8289-68-8.